

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом засідання Вченої ради МДУ
від 23.12.2020 № 7

введено в дію наказом МДУ
28.12.2020 № 326

ПОЛОЖЕННЯ
про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в
Маріупольському державному університеті
(нова редакція)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті, Рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості освіти стосовно внутрішнього забезпечення якості.

1.2. Положення регламентує порядок встановлення єдиних норм та правил до способів і процедур проведення моніторингу, перегляду, періодичного оновлення, удосконалення та закриття освітніх програм у Маріупольському державному університеті (далі – Університет).

1.3. Регулярний моніторинг, перегляд та удосконалення освітніх програм проводяться з метою забезпечення належного рівня освітніх послуг та створення сприятливого й ефективного освітнього середовища для здобувачів вищої освіти. Цей процес передбачає моніторинг наступних складових:

- зміст програми у світлі новітніх досліджень у відповідній галузі з метою забезпечення актуальності освітньої програми;
- зміни потреб та запитів суспільства;
- навчальні досягнення та успішність здобувачів вищої освіти;
- аудиторне навантаження та навантаження, виділене на самостійну роботу здобувача вищої освіти;
- ефективність процедур оцінювання здобувачів вищої освіти;
- очікування, потреби та задоволеність здобувачів вищої освіти щодо освітніх програм;
- освітнє середовище та служби підтримки здобувачів вищої освіти, їхня відповідність цілям освітньої програми.

1.4. Моніторинг і вдосконалення програми в процесі її реалізації включає такі заходи:

- реалізація освітньої програми та її компонентів відповідно до чіткої структури та плану впровадження;

- здійснення моніторингу програми та її компонентів шляхом опитування стейкхолдерів з метою оцінювання навчання, викладання та оцінки ресурсного забезпечення.

1.5. У цьому Положенні терміни використовуються у наступних значеннях:

Гарант освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової програми) (далі – Гарант) – науково-педагогічний працівник МДУ, призначений наказом ректора для організації та координації діяльності щодо розроблення, реалізації, впровадження, моніторингу та перегляду освітньої програми, а також для забезпечення і контролю якості підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю в межах окремої освітньої програми. Даний працівник може бути Гарантом лише однієї освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми.

Здобувач вищої освіти – особа, яка навчається у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

2.1. Освітня програма є нормативним документом Маріупольського державного університету.

2.2. Освітні програми розробляються відповідно до визначених програмних цілей, що відповідають місії та стратегії Маріупольського державного університету.

2.3. Цілі та програмні результати навчання освітньої програми повинні відбивати тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, а також враховувати галузевий та регіональний контекст, досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм.

2.4. Освітні програми мають забезпечити здобувачам вищої освіти:

- здобуття компетентностей та очікуваних програмних результатів навчання, які визначені затвердженим стандартом вищої освіти для цієї спеціальності;

- здобуття компетентностей та очікуваних програмних результатів навчання, які визначені університетом для даної освітньої програми.

2.5. Здобуття компетентностей та результатів навчання здобувачами вищої освіти здійснюється за результатами поступового опанування усіх освітніх компонент освітньої програми (навчальних дисциплін, практик, курсових робіт).

2.6. Кваліфікації, що надаються за результатами навчання та опанування всіх освітніх компонентів освітніх програм, повинні бути сформульовані чітко та відповідати певному рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра відповідає першому рівню вищої освіти та сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій, за яким особа повинна набувати наступних компетентностей: здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Освітньо-професійна програма підготовки магістра відповідає другому рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій, за яким особа повинна набувати наступних компетентностей: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та відповідному кваліфікаційному рівню чинної Національної рамки кваліфікацій, за яким особа повинна набувати наступних компетентностей: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Освітньо-наукова програма має забезпечити наступні результати навчання:

Через освітні компоненти програми:

- комплексні знання (зокрема переосмислення, критичний аналіз) релевантної наукової літератури за спеціальністю;
- концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань;
- спеціалізовані уміння/ навички, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій;
- розширення та переоцінку вже існуючих знань і професійної практики;
- критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей в галузі знань.

Через наукову роботу на основі методологічної підготовки:

- вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності;
- вміння вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань;
- здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну доброчесність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності;
- здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

Освітньо-наукова програма складається з освітньої та наукової складових. Освітня складова передбачає здобуття теоретичних знань, вмінь та навичок, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем, оволодіння загальною методологією наукової та науково-педагогічної діяльності. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми становить 48 кредитів ЄКТС. Наукова складова передбачає здобуття компетентностей, необхідних для проведення власного дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2.7. Освітня програма обов'язково повинна містити наступні елементи:

- перелік освітніх компонентів;
- логічну послідовність освітніх компонентів;
- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;
- кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми;
- очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

2.8. На другому (магістерському) рівні вищої освіти можуть створюватися міждисциплінарні освітньо-наукові програми, якщо це не суперечить відповідним стандартам вищої освіти.

3. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ, МОНІТОРИНГУ, ПЕРЕГЛЯДУ, УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

3.1. Структура освітніх програм

Освітня програма складається з наступних частин:

Титульний лист

I. Преамбула

II. Профіль освітньої програми

III. Загальна характеристика

- Рівень вищої освіти
- Ступінь вищої освіти
- Назва галузі знань
- Назва спеціальності
- Обмеження щодо форм навчання
- Освітня (і) кваліфікація (ї)
- Кваліфікація в дипломі
- Професійна(і) кваліфікації (тільки для регульованих професій)
- Опис предметної області
- Академічні права випускників
- Працевлаштування випускників (тільки для регульованих професій)

IV. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

V. Перелік компетентностей випускника

- Інтегральна компетентність
- Загальні компетентності
- Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

VI. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

VII. Форми атестації здобувачів вищої освіти

- Форми атестації
- Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)

VIII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

- Принципи та процедури забезпечення якості вищої освіти
- Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм
- Оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників

- Підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників

- Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу

- Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом

- Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації

- Дотримання академічної доброчесності, у тому числі забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

IX. Інформація щодо моніторингу ОП

3.2. Рекомендації щодо розроблення змісту освітніх програм

Титульний лист

На титульному листі освітньої програми вказуються назва рівня та ступеня вищої освіти, що присуджують; шифр та назва галузі знань, код і найменування спеціальності, назва кваліфікації, затвердження Вченою радою, вихідні дані. Форма Титульного листа подана у додатку 1.

I. Преамбула

У розділі:

- зазначається назва освітньої програми; назва, дата та номер наказу, яким ОПП затверджено та введено в дію ОП;
- вказуються прізвища, імена, по батькові, наукові ступені та вчені звання розробників ОП, посади і назви організацій, де вони працюють;
- зазначаються цілі ОП, особливість (унікальність) ОП, відповідність цілей ОП місії та стратегії МДУ
- вказуються прізвища, імена, по батькові, наукові ступені та вчені звання (за наявності) рецензентів ОП, посади і назви організацій, де вони працюють;
- зазначається мета та унікальність програми

У разі необхідності у розділі можуть бути наведені додаткові відомості (галузь використання, визначення, позначення та скорочення, нормативні посилання тощо).

1. Розроблено і внесено кафедрою _____
2. Затверджено та надано чинності рішенням Вченої ради МДУ від _____ р. протокол № ____.
3. Розробники програми
4. Рецензенти

II. Профіль освітньої програми

Профіль освітньої програми (Degree Programme Profile) – це короткий (2-4 стор.) документ, що стандартизовано представляє інформацію про освітню програму.

Рекомендована структура Профілю програми є такою:

Титул (загальна інформація).

A. Мета програми.

B. Характеристика програми.

C. Здатність випускника до працевлаштування та подальшого навчання.

D. Стиль викладання та навчання.

E. Програмні компетентності.

F. Програмні результати навчання.

G. Ресурсне забезпечення реалізації програми.

H. Академічна мобільність.

Профіль має бути стислим, таким, що його можна опанувати за 5-7 хвилин читання.

Титул програми містить такі розділи:

Загальна інформація (титул програми)

Титул програми включає наступні реквізити:

1. *Повна назва кваліфікації мовою оригіналу.* Доцільно включити назву кваліфікації англійською мовою (бажано – офіційний переклад). Треба переконатися, що вказана назва є такою ж, як у дипломі, додатку до диплома, в акредитаційній інституції.

2. *Офіційна назва програми.*
3. *Тип диплома та обсяг програми.* Приклади типів – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та в кількості років навчання.
4. *Навчальний заклад.* Офіційна назва вищого навчального закладу(ів) (наукової установи), який(і) присуджує(ють) кваліфікацію. У випадку спільних дипломів вказуються всі вищі навчальні заклади (назва, країна, ВНЗ-координатор).
5. *Акредитуюча організація.* Вказується назва організації, яка надала акредитацію даній програмі, та країна, де ця організація розташована.
6. *Період акредитації.* Вказується рік акредитації чи інституційної перевірки.
7. *Цикл/рівень.* Вказуються цикли/рівні програми в трьох рамках кваліфікацій: FQ-ЕНЕА, EQF-LLL і Національній рамці кваліфікацій.
8. *Передумови.* Вказуються вимоги до попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОПП.
9. *Мови викладання.* Зазначаються мови викладання навчальних дисциплін за даною ОПП.
10. *Термін дії ОПП.* Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації.
11. **Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми.** Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів.

A. Мета освітньої програми

Коротко (у двох реченнях) описується ціль освітньої програми, коротке резюме.

B. Характеристика програми

1. *Предметна область (галузь знань).* Якщо програма є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується перелік її основних компонентів та обсяг кожного компоненту у відсотках від загального обсягу програми.
2. *Основний фокус програми та спеціалізації.* Наприклад: загальна вища освіта в предметній області (галузі знань), спеціалізації на вищих рівнях.
3. *Орієнтація програми.* Наприклад: академічна, професійна, дослідницька, прикладна.
4. *Особливості та відмінності.* Вказуються особливості програми, які відрізняють її від інших подібних програм (необхідність практики, стажування за кордоном, іноземна мова викладання тощо).

C. Здатність до працевлаштування та подальшого навчання

1. *Здатність до працевлаштування.* Коротко вказуються основні посади, місця роботи, професійні можливості, доступ до професійної або державної акредитації, сертифікації тощо. У випадку регульованих професій вказується відповідний титул/назва/звання та права, із цим пов'язані. Бажане посилання на відповідну правову базу.
2. *Подальше навчання.* Вказуються всі можливості для продовження навчання на вищому рівні вищої освіти □5□.

D. Стиль викладання

1. *Підходи до викладання та навчання.* Коротко (до трьох рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.
2. *Методи оцінювання.* Наприклад: усні та письмові іспити, практика, есе, презентації, проектна робота тощо.

E. Програмні компетентності

У секції E р зазначаються програмні компетентності із чітким виокремленням на інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності (рекомендації щодо компетентностей подано нижче)

F. Програмні результати навчання

Наводиться перелік основних Програмних результатів навчання.

Результати навчання на відміну від компетентностей повинні бути чітко вимірюваними.

Г. Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення. Вказуються кількісний та якісний склад групи забезпечення спеціальності, гарант ОП, специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.

Матеріально-технічне забезпечення. Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення. Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення.

Н. Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність. Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо.

Міжнародна кредитна мобільність. Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус +, K1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання здобувачів вищої освіти тощо.

Навчання іноземних здобувачів вищої освіти. Зазначаються умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних здобувачів вищої освіти.

Приклад оформлення профілю наведено у додатку 2.

III. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Рівень вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): - Перший (бакалаврський) рівень - Другий (магістерський) рівень - Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь вищої освіти	Ступінь вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): - Бакалавр - Магістр - Доктор філософії
Галузь знань	Зазначаються шифр та назва галузі знань згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей (постанова КМУ від 29.04.2015 № 266).
Спеціальність	Зазначаються код та найменування спеціальності згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей (постанова КМУ від 29.04.2015 № 266).
Обмеження щодо форм навчання	За необхідності зазначаються обмеження щодо форм навчання
Освітня кваліфікація	Освітня кваліфікація визначається згідно зі статтею 7 Закону України «Про вищу освіту» і складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію (за наявністю). В ОП зазначається: - освітня кваліфікація (коли в межах спеціальності присвоюється тільки одна кваліфікація, яка є загальною для спеціальності незалежно від спеціалізацій) або - кілька освітніх кваліфікацій, які присвоюються з урахуванням спеціалізацій (за можливості чітко визначити перелік можливих спеціалізацій та відповідних освітніх кваліфікацій у рамках спеціальності), або

	- правила / підходи щодо визначення освітніх кваліфікацій у разі їх присвоєння з урахуванням спеціалізацій (у випадках, коли спеціальність не передбачає чітко визначеного переліку можливих спеціалізацій).
Кваліфікація в дипломі	Складається з: - освітньої кваліфікації (спеціалізація зазначається за наявності), - професійної кваліфікації (зазначається за наявності (див. вище), вказується обов'язковість присвоєння).
Професійна(і) кваліфікація(ї) (тільки для регульованих професій)	Як правило, професійна кваліфікація не зазначається. Її потрібно вказувати лише у випадках, коли відповідними регуляторними актами (правилами) уповноважених центральних органів виконавчої влади та/або згідно з зобов'язаннями України за міжнародними угодами, встановлена обов'язковість присвоєння професійної кваліфікації для здобуття документа про вищу освіту певного рівня. У разі зазначення професійної кваліфікації у Стандарті вищої освіти подається стислий опис умов і порядку її присвоєння, із посиланням на відповідний професійний стандарт та орган, що його затвердив, а також на відповідні регуляторні акти (правила), міжнародні угоди.
Опис предметної області	Згідно з п. 15 МСКО-Г 2013 визначаються: - об'єкт(и) вивчення та/або діяльності (феномени, явища або проблеми, які вивчаються); - цілі навчання (очікуване застосування набутих компетентностей); - теоретичний зміст предметної області (поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів); - методи, методики та технології (якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосовування на практиці); - інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади, які здобувач вищої освіти вчиться застосовувати і використовувати). Обсяг опису предметної області не повинен перевищувати 150 слів.
Фокус програми: загальна/спеціальна	
Орієнтація програми	
Академічні права випускників	Описуються можливості, вимоги та/або рекомендації щодо продовження освіти.
Працевлаштування випускників (для регульованих професій - обов'язково)	Зазначаються професії, професійні назви робіт (згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)), на фахову підготовку з яких можуть бути спрямовані освітньо-професійні та освітньо-наукові програми за спеціальністю. За необхідності зазначається порядок доступу до професії.

Зразок оформлення Загальної характеристики наведено у додатку 3.

IV. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Визначається обсяг освітньої програми у кредитах ЄКТС.

Загальні вимоги до обсягу освітньої програми:

<p>Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра становить 240 кредитів ЄКТС.</p> <p>Мінімальний відсоток загальних та спеціальних (фахових) компетентностей освітньо-професійної програми за спеціальністю визначається стандартом вищої освіти.</p> <p>За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти визначені ОП програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня</p> <p>В ОП може бути передбачена кількість кредитів для перезарахування навчальних дисциплін на основі ступенів молодшого спеціаліста / молодшого бакалавра, спеціаліста, магістра відповідно до затверджених стандартів вищої освіти за спеціальностями. У разі відсутності затверджених Стандартів вищої освіти за спеціальностями перезарахування здійснюється в обсязі не більше 120 кредитів ЄКТС.</p>
<p>Обсяг освітньо-професійної програми магістра становить 90 кредитів ЄКТС.</p> <p>Мінімальний відсоток загальних та спеціальних (фахових) компетентностей освітньо-професійної програми за спеціальністю визначається стандартом вищої освіти.</p> <p>За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти визначені ОП програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня</p>
<p>Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми доктора філософії становить 48 кредитів ЄКТС.</p>

V. Перелік компетентностей випускника

<p>Інтегральна компетентність (відповідно до чинної Національної рамки кваліфікацій)</p>	<p>За основу використовується опис відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.</p> <p>Бакалавр: здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов</p> <p>Магістр: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог</p> <p>Доктор філософії (~~рівень—9~~): здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p>Перелік загальних компетентностей корелюється з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК та визначається стандартом вищої освіти.</p> <p>За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти перелік загальних компетентностей має містити 5-15 компетентностей з врахуванням рівня освіти.</p>

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>Перелік рекомендованих спеціальних (фахових, предметних) компетентностей корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК та визначається стандартом вищої освіти.</p> <p>За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти орієнтовна кількість спеціальних компетентностей, як правило, не перевищує 10-20 компетентностей з урахуванням рівня освіти.</p> <p>Рекомендованим є вибір спеціальних (фахових, предметних) компетентностей з переліків проєкту TUNING (які, проте, не є вичерпними).</p> <p>Для спеціальностей, у межах яких здійснюється підготовка фахівців за регульованими професіями, за спеціалізаціями відповідно до професійних стандартів, затверджених у встановленому порядку, можливим є наведення окремих переліків компетентностей для спеціалізацій.</p>
--	--

Наявність в ОП додаткових компетентностей, крім визначених стандартом вищої освіти для певної спеціальності, є однією з умов визначення унікальності освітньої програми.

**Рекомендований перелік компетентностей,
якими має оволодіти здобувач вищої освіти:**

Компетентності	Шифр компетентностей
Загальні:	
Для ступеня бакалавра	
1. Здатність діяти громадянські свідомо на основі загальнолюдських ціннісних орієнтирів, вміння застосовувати основні принципи функціонування сучасного суспільства сталого розвитку та його соціальних інститутів в умовах ринкових відносин, дотримуватися основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя;	K3-1
2. Здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел.	K3-2
3. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію; працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства; спілкуватися рідною та іноземною мовами усно та письмово	K3-3
4. Здатність розвивати вміння вчитися упродовж життя з високим ступенем автономії, розробляти власну траєкторію саморозвитку.	K3-4
Для ступеня магістра	
1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянські свідомо на основі загальнолюдських ціннісних орієнтирів, дотримуватися основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя.	K3-1

2. Здатність володіти базовими знаннями з методології наукових досліджень в обсязі, необхідному для здійснення професійної науково-дослідної діяльності КЗ-2
3. Здатність до збору, обробки, збереження, продукування і передачі професійно важливої інформації з метою її використання в рамках професійного, дослідницького контенту КЗ-3
4. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію; працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства; здійснювати наукову полеміку та спілкування державною та іноземною мовами. КЗ-4
5. Здатність вчитися самостійно і автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж життя. КЗ-5

Для ступеня доктора філософії

Освітньо-наукова програма аспірантури має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

здобуття глибоких знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

VI. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Важливо підкреслити, що саме на основі визначених і чітко сформульованих компетентностей мають бути описані очікувані **результати навчання (РН)**. Результати навчання визначаються для освітньої програми та її окремих модулів (навчальних дисциплін, практик тощо).

Базовою термінологією для формулювання результатів навчання та компетентностей в Україні є термінологія дескрипторів Національної рамки кваліфікацій

Результати навчання на відміну від компетентностей повинні бути чітко вимірюваними.

Загальна кількість становить 15-25 результатів навчання, які корелюються з визначеним вище переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Результати навчання повинні бути обов'язково забезпечені обов'язковими освітніми компонентами.

1. Стиль та методика навчання

А) Підходи до викладання та навчання

Б) Система оцінювання

2. Рекомендований перелік навчальних дисциплін і практик. Розподіл змісту освітньо-професійної програми підготовки, навчальний час за циклами підготовки.

Обсяг освітньої складової освітньої програми підготовки бакалавра становить 240 кредитів ЄКТС; магістра – 90 кредитів ЄКТС; доктора філософії – 48 кредитів ЄКТС.

Розподіл змісту освітньої складової програми за циклами дисциплін та критеріями нормативності і вибірковості наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

Розподіл змісту освітньої складової за критеріями нормативності та вибірковості

Цикл дисциплін	Загальна кількість кредитів	У тому числі:	
		нормативні дисципліни, кредитів	вибіркові дисципліни, кредитів
Загальна підготовка			
Професійна підготовка			
Усього для ступеня бакалавра	240 (100%)	180 (75%)	60 (25%)
Усього для ступеня магістра	90	66	24
Усього для ступеня доктора філософії	48 100%	36 75%	12 25%

Теоретичне навчання здійснюється на основі поєднання лекційних та семінарських (практичних) занять з самостійною роботою. Практична підготовка передбачає проходження різних видів практики.

Формами підсумкового контролю компонентів ОП (навчальних дисциплін, курсових робіт, практик) є екзамени, заліки, а також диференційовані заліки, які проводяться для оцінювання якості навчання (Таблиця 3.2).

Перелік компонентів ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.			
ОК 2.			
Вибіркові компоненти ОП*			
	Вибірковий блок 1 (за наявності)		
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
	Вибірковий блок 2 (за наявності)		
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			

* Формування вибіркової складової ОП здійснюється відповідно до Положення про вибіркові дисципліни в МДУ

Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді здобувач вищої освіти вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення.

Структурно-логічна схема ОП.

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графа. Приклад оформлення наведено у додатку 4.

Схематично співвідношення між результатами навчання та компетентностями має бути представлено у вигляді *матриці* (Таблиця 3.3), рядки якої містять результати навчання (РН) за окремими дисциплінами освітньої програми, а стовпці – компетентності (К), які здобувач вищої освіти набуває в результаті успішного навчання за даною освітньою програмою.

Таблиця 3.3.

Матриця відповідності визначених ОП результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання/ Навчальна дисципліна	Компетентності												
	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності						Спеціальні (фахові) компетентності					

Опис **обов'язкових компонентів ОП** наводиться у додатку А до освітньої програми. Зразок опису компонентів ОП наведено у додатку 5 цього Положення.

VII. Форми атестації здобувачів вищої освіти

<p>Форми атестації здобувачів вищої освіти</p>	<p>Визначаються нормативні форми атестації здобувачів вищої освіти за конкретною спеціальністю відповідно до стандарту вищої освіти.</p> <p>У разі відсутності затвердженого стандарту вищої освіти атестація може здійснюватися у формі:</p> <ul style="list-style-type: none"> публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи; та/або атестаційного екзамену (екзаменів); та/або єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями у встановленому порядку; та/або публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи; публічного захисту дисертаційної роботи відповідно до вимог законодавства
<p>Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)</p>	<p>Не допускається регламентувати обсяг (кількість сторінок) та структуру роботи.</p> <p>Зазначаються специфічні особливості перевірки на плагіат.</p> <p>Вказуються вимоги щодо оприлюднення (наприклад на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу).</p>
<p>Вимоги до атестаційного/єдиного державного кваліфікаційного екзамену (екзаменів) (за наявності)</p>	<p>Вказуються, за наявності, вимоги щодо структури та/або особливих умов проведення атестаційного/єдиного державного кваліфікаційного екзамену (екзаменів)</p>
<p>Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)</p>	<p>Вказуються, за наявності, вимоги щодо процедури та/або особливих умов проведення публічного захисту (демонстрації)</p>

Вказуються документи, які отримує випускник на основі успішного проходження державної атестації.

Приклад: Атестація випускників освітньої програми «Назва ОП» спеціальності (шифр та назва спеціальності) проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи та завершується видачею документа встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації «Магістр з _____».

VIII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У МДУ функціонує система внутрішнього забезпечення якості, яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

IX. Інформація щодо моніторингу ОП

Зазначається загальна інформація щодо проведеного моніторингу (дати, критерії, методика вимірювання). Прийняті рішення оформлюються у вигляді Аркуша обліку змін (додаток 6)

3.3. Розроблення та затвердження освітніх програм

3.3.1. Розроблення освітніх програм здійснюється за ліцензованими спеціальностями університету на підставі стандартів вищої освіти з урахуванням вимог Національної рамки кваліфікацій.

3.3.2. Розроблення освітніх програм здійснюється робочою групою під головуванням керівника групи забезпечення відповідної спеціальності. Склад робочої групи за поданням керівника групи забезпечення затверджується розпорядженням декана факультету, на якому планується запровадження ОП. До робочих груп розробників входять провідні викладачі та науковці відповідного профілю, роботодавці та інші стейкхолдери, а також здобувачі вищої освіти.

Для розробки освітньо-наукових програм третього рівня вищої освіти до складу робочих груп розробників обов'язково входять провідні науковці цієї галузі.

3.3.3. Керівник робочої групи після підготовки проєкту ОП надає обґрунтовану службову записку голові Науково-методичної ради МДУ про відкриття відповідної ОП в університеті (разом з проєктом ОП та навчальним планом), у якій, зокрема, надається інформація щодо моніторингу ринку праці та освітніх послуг, наявності подібних ОП у закладах вищої освіти регіону, особливість (унікальність) ОП, пропозиції щодо гаранта ОП.

3.3.4. Проєкти освітніх програм першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів оприлюднюються на офіційному сайті МДУ у розділі «Громадське обговорення» не пізніше ніж за 2 тижні до засідання Науково-методичної ради.

3.3.5. За результатами Громадського обговорення керівником робочої групи складається Звіт про громадське обговорення проєкту освітньої програми відповідно до додатку 7. Звіт про громадське обговорення та остаточний проєкт ОП за результатами громадського обговорення оприлюднюються на сторінці проєкту ОП.

3.3.6. Проєкти освітніх програм, які пройшли громадське обговорення та після опрацювання (за необхідності) затверджуються Вченою радою МДУ з попереднім схваленням Науково-методичною радою.

3.3.7. Освітні програми підписуються гарантом після розділу IX. Інформація щодо моніторингу ОП.

3.3.8. Затвержені та підписані освітні програми обов'язково оприлюднюються на офіційному сайті МДУ.

3.4. Моніторинг, перегляд та удосконалення освітніх програм

3.4.1. Моніторинг освітніх програм здійснюється групою забезпечення відповідної спеціальності під головуванням гаранта освітньої програми з метою:

- визначення затребуваності освітньої програми;

- оцінки актуальності змісту освітньої програми;
- об'єктивного відображення стану якості надання освітніх послуг та підготовки здобувачів вищої освіти;
- визначення ступеня досягнення здобувачами запланованих результатів навчання та необхідних компетентностей;
- визначення готовності випускників до професійної діяльності;
- визначення забезпеченості освітнього процесу необхідними ресурсами.

3.4.2. Моніторинг освітніх програм в МДУ проводиться на таких рівнях:

- Кафедра – Науково-методична комісія факультету – Навчальний відділ – Науково-методична рада МДУ;
- Здобувач вищої освіти – академічна група – курс – спеціальність – факультет;
- Навчальна дисципліна – цикл підготовки – навчальний план.

3.4.3. Для вивчення ефективності функціонування освітньої програми пропонується використовувати таку сукупність критеріїв, елементів та методів дослідження:

Критерій	Елемент моніторингу	Методика вимірювання	Учасники
Контингент здобувачів вищої освіти ОП	Формування та рух контингенту	Аналіз показників: кількість вступників; кількість здобувачів певної форми та курсу навчання; кількість випускників	Здобувачі вищої освіти, випускники
Структура та зміст ОП	Відповідність обсягу ОП та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)	1. Опитування (фокус групи) стосовно: - зрозумілості логіки траєкторії підготовки; - виявлення освітніх компонентів, для опанування яких відсутні попередньо сформовані компетентності; - виявлення компонентів, що містять схожі за змістом модулі; - виявлення цілей та програмних результатів навчання, що не відбивають тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці, галузевий та регіональний контекст; - відповідність результатів навчання ОП стандарту вищої освіти (за наявності). 2. Аналіз отриманих результатів опитувань.	Група забезпечення; Кафедра; Здобувачі вищої освіти; Випускники; Роботодавці; Факультет; Навчальний відділ; Соціологічна лабораторія МДУ; Проректор з НІПР
Дотримання в ОП структурно-логічної схеми підготовки, які у сукупності дозволяють досягти заявлених цілей, очікуваних результатів навчання та набуття компетентностей за даною ОП			
Відповідність змісту ОП предметній області спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною)			
Забезпечення можливостей для формування індивідуальної освітньої			

Критерій	Елемент моніторингу	Методика вимірювання	Учасники
	<p>траєкторії здобувачів вищої освіти через вибір навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому чинним законодавством</p> <p>Здобуття компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності через практичну підготовку здобувачів вищої освіти</p> <p>Забезпечення набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОП</p> <p>Співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)</p> <p>Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті</p>	<p>3. Затребуваність ОП:</p> <ul style="list-style-type: none"> - динаміка змін контингенту; - показник працевлаштування випускників. 	
Доступ до ОП	Наявність актуальної інформації про ОП у вільному доступі на офіційній сторінці МДУ, факультетів, кафедр	1. Перегляд інформації на сайті та її коригування за необхідності	Гарант ОП; Кафедра; Факультет; Відділ інформації та зв'язків з громадськістю
Якість навчання та викладання на ОП	<p>Відповідність визначених форм та методів навчання і викладання досягненню програмних результатів навчання</p> <p>Відповідність визначених форм та методів навчання і викладання заявленим в ОП цілям</p> <p>Відповідність освітніх компонентів вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи</p>	<p>1. Опитування, можливі фокус-групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чи потрібний даний компонент, - чи усвідомлюють здобувачі, які компетентності сформував той чи інший освітній компонент, - як здобувачі оцінюють ступінь вдосконалення себе як майбутнього фахівця 	Гарант ОП; Кафедра; Здобувачі вищої освіти; Випускники; Роботодавці; Соціологічна лабораторія МДУ.

Критерій	Елемент моніторингу	Методика вимірювання	Учасники
	Доступність та зрозумілість інформації щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів	після вивчення освітнього компонента, - наскільки той чи інший освітній компонент стосується даної ОП, - чи допоміг освітній компонент отримати відповідні компетентності,	
	Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП	практичні та сучасні навички, - чи порадив би здобувач вищої освіти даний освітній компонент іншим здобувачам та інші	
	Оновлення навчально-методичних матеріалів на основі наукових досягнень у відповідній галузі	2. Аналіз відповідності ОП наступним індикаторам: - наявність механізму вільного вибору освітніх компонентів здобувачами вищої освіти; - доступність навчання за різними формами (денна, заочна), за допомогою технологій дистанційного навчання; - доступність отримання вищої освіти для осіб з особливими освітніми потребами; - можливість навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком; - наявність вільного доступу здобувачів вищої освіти до критеріїв оцінювання результатів навчання за кожним освітнім компонентом; - наявність механізмів	

Критерій	Елемент моніторингу	Методика вимірювання	Учасники
		<p>вільного доступу здобувачів вищої освіти до власних результатів навчання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - наявність системи оцінювання здобувачів вищої освіти більше, ніж одним екзаменатором; - наявність системи рейтингування здобувачів вищої освіти за ступенем досягнення результатів навчання; - регулярність та системність зустрічей здобувачів вищої освіти з адміністрацією ЗВО для вирішення проблемних питань; - наявність системи анкетування здобувачів вищої освіти щодо всіх аспектів освітньої діяльності; – частка здобувачів вищої освіти, залучених до опитувань; – частка ініціатив з питань підвищення якості освіти, що подані здобувачами вищої освіти. 	
<p>Кадрове забезпечення ОП</p>	<p>Відповідність викладачів навчальним дисциплінам, які вони викладають.</p>	<p>1. Перевірка на відповідність вимогам чинних Ліцензійних умов, наявність практичного досвіду роботи за фахом викладачів, що забезпечують освітній процес за даною ОП</p> <p>2. Опитування здобувачів про якість викладання навчальної</p>	<p>Група забезпечення; Гарант ОП; Кафедра; Здобувачі вищої освіти; Випускники; Роботодавці; Факультет; Навчальний відділ; Соціологічна</p>
	<p>Залучення роботодавців, професіоналів-практиків, експертів галузі до організації та реалізації освітнього процесу на ОП</p>		
	<p>Постійний професійний розвиток та підвищення кваліфікації викладачів (на базі МДУ або у співпраці з</p>		

Критерій	Елемент моніторингу	Методика вимірювання	Учасники
	іншими)	дисципліни викладачем : - рівень володіння викладачем навчальним матеріалом, - зрозумілість стилю та змісту викладання та використання новітніх методик, - відкритість та доступність викладача до спілкування, - об'єктивність, чесність та прозорість при оцінюванні викладачем знань здобувачів вищої освіти	лабораторія МДУ; Проректор з НІР
Забезпеченість освітнього процесу ресурсами (навчально-методичне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення ОП	<p>Забезпеченість навчально-методичними матеріалами навчальних дисциплін, що сприяє досягненню визначених в ОП цілей та програмних результатів навчання.</p> <p>Інформаційне забезпечення спеціальності відповідно до Ліцензійних умов; інформаційне забезпечення освітніх компонентів ОП (в т.ч. вибіркового)</p> <p>Задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти ОП створеним МДУ освітнім середовищем</p>	<p>1. Наявність та доступність всіх необхідних елементів навчально-методичного забезпечення (на кафедрі, бібліотеці, Навчальному порталі МДУ), достатність бібліотечного фонду згідно Ліцензійних умов.</p> <p>2. Опитування зі сторони здобувачів щодо якості, зрозумілості, доступності навчально-методичного забезпечення відповідного освітнього компонента.</p> <p>3. Опитування серед здобувачів щодо: - якості забезпечення освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки</p>	Гарант ОП; Група забезпечення; Кафедра; Факультет; Викладачі ОП; Наукова бібліотека МДУ; Відділ технічних засобів навчання; Навчальний відділ; Господарський відділ; Соціологічна лабораторія МДУ; завідувачі господарствами, Проректор з СОП Проректор з НІР

Критерій	Елемент моніторингу	Методика вимірювання	Учасники
		здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОП, - наявність чіткої і зрозумілої політики та процедури вирішення конфліктних ситуацій (включаючи різні форми дискримінації, сексуальні домагання, корупцію тощо), яка є доступною для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОП.	

3.4.4. Моніторинг ефективності ОП через урахування потреб стейкхолдерів проводиться з метою забезпечення відповідності ОП та потреб здобувачів вищої освіти, суспільства та роботодавців за допомогою:

- моніторингу відповідності ОП Національній та галузевій рамці кваліфікацій;
- актуалізації результатів навчання відповідно до вимог галузі, ринку праці, роботодавців, що надає змогу працевлаштувати випускників за фахом.

Моніторинг проводиться шляхом періодичної (щорічно) перевірки змісту ОП фахівцями-практиками через опитування випускників ОП, які працюють за фахом, роботодавців, у яких працюють випускники, які навчалися за даною ОП, представників баз практик тощо.

3.5. Порядок організації моніторингу ОП

3.5.1. Моніторинг здійснюється, як правило, групою забезпечення під керівництвом гаранта відповідної ОП. До моніторингу можуть долучатися такі стейкхолдери: НПП, професіонали-практики, здобувачі вищої освіти, випускники. Група забезпечення при проведенні моніторингу має інформувати опитуваних про мету моніторингу та спосіб його здійснення для забезпечення достовірності та повноти наданих відповідей.

За результатами моніторингу групою забезпечення складається аналітичний звіт, який подається до навчальної лабораторії із забезпечення якості освіти і заслуховується на засіданні Науково-методичної ради МДУ. Матеріали аналітичного звіту включають інформацію та пропозиції з удосконалення ОП.

Зміни до ОП за результатами моніторингу оформлюються згідно з додатком 3.

Результати проведеного моніторингу заслуховуються на засіданнях науково-методичних комісій факультетів, Науково-методичної ради Університету, студентського самоврядування.

3.6. Порядок та процедура оновлення, удосконалення та закриття освітніх програм

3.6.1. Рішення про необхідність перегляду ОП приймається у разі потреби, але не рідше одного разу за повний курс навчання за ОП на основі аналізу та оцінки результатів моніторингу, проведеного згідно з п. 3.4 даного Положення.

3.6.2. Результатом моніторингу ОП можуть бути рішення про оновлення ОП та/або удосконалення, або закриття ОП.

3.6.3. Обов'язковий перегляд та удосконалення ОП проводиться за умови:

- затвердження стандартів вищої освіти за спеціальністю;
- внесення змін до стандартів вищої освіти за спеціальністю;
- запровадження нових форм навчання тощо

3.6.4. Ініціаторами перегляду ОП можуть виступати:

- гарант ОП;
- керівник групи забезпечення спеціальності, за якою реалізується ОП;
- адміністрація МДУ;
- навчальна лабораторія із забезпечення якості освіти навчального відділу МДУ;
- Науково-методична рада МДУ;
- декан факультету, на якому реалізується ОП;
- Вчена рада МДУ
- студентське самоврядування МДУ.

3.6.5. Освітня програма може оновлюватися щорічно в частині складових ОП, зокрема, певних освітніх компонентів, змісті робочих програм, програм практик, внесення змін в навчальне навантаження, заходах й методах навчання та викладання тощо.

3.6.6. Оновлення ОП виконується шляхом затвердження необхідних змін на засіданнях відповідних кафедр до 1 вересня поточного року, в якому будуть навчатись здобувачі освіти за зміненою ОП.

3.6.7. Якщо результати перегляду вимагають перепроєктування ОП, її освітніх компонентів, кількості кредитів, корегування цілей тощо для досягнення місії МДУ, визначених програмних результатів навчання, то ОП підлягає модернізації.

3.6.8. З метою модернізації ОП її гарант після підготовки проєкту ОП зі змінами надає проєкт ОП зі змінами.

3.6.9. Проєкти модернізованих освітніх програм першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів оприлюднюються на офіційному сайті МДУ у розділі «Громадське обговорення» не пізніше ніж за 2 тижні до засідання Науково-методичної ради.

3.6.10. За результатами Громадського обговорення гарантом ОП складається Звіт про громадське обговорення проєкту освітньої програми відповідно до додатку 7. Звіт про громадське обговорення та остаточний проєкт ОП за результатами громадського обговорення оприлюднюються на сторінці проєкту ОП.

3.6.11. Проєкти освітніх програм, які пройшли громадське обговорення та після опрацювання (за необхідності) затверджуються Вченою радою МДУ з попереднім схваленням Науково-методичною радою.

3.6.12. Затвержені освітні програми обов'язково оприлюднюються на офіційному сайті МДУ.

3.6.13. Закриття освітньої програми здійснюється за наступних умов:

- з ініціативи групи забезпечення, Науково-методичної ради МДУ, Вченої ради МДУ, ректора МДУ при їх відмові від реалізації ОП;
- з ініціативи адміністрації МДУ (за поданням приймальної комісії), у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за ОП впродовж 2 років;
- з ініціативи адміністрації МДУ (за поданням навчального відділу або навчальної лабораторії із забезпечення якості освіти), якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки визнано низьку якість освіти за даною ОП;
- у разі докорінної модернізації ОП, шляхом об'єднання або роз'єднання існуючих в МДУ освітніх програм. У цьому випадку модернізована ОП розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими освітніми програмами, що реалізувалися до модернізації, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти на останньому курсі (році навчання) освітня програма вилучається з переліку ОП, що реалізуються в Університеті.

3.6.14. Рішення про закриття ОП приймається Вченою радою Університету (після схвалення Науково-методичною радою) та вводиться в дію наказом ректора. Перелік

документів, необхідних для закриття ОП, що подаються на засідання Вченої ради Університету:

- копія наказу ректора МДУ про введення в дію даної ОП;
- копія затвердженої ОП;
- аналітичний звіт за результатами моніторингу ОП;
- витяг з протоколу засідання Науково-методичної ради Університету про закриття ОП.

3.6.15. Здобувачі вищої освіти, що вже навчаються за даною ОП, завершують навчання за даною ОП.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Керівництво та контроль за проведенням моніторингу покладається на керівника групи забезпечення відповідної спеціальності та гаранта ОП.

4.2. Особи, що здійснюють моніторинг ОП, несуть персональну відповідальність за достовірність та об'єктивність наданої інформації, за правильність обробки даних моніторингу, їх аналіз, використання та конфіденційність результатів.

4.3. Методичне забезпечення моніторингових досліджень, координацію та консультування здійснює навчальна лабораторія із забезпечення якості освіти навчального відділу МДУ.

4.4. Відомості про ОП розміщуються на офіційному сайті Університету, включно зі внесеними змінами. Опис ОП розміщується у Каталозі освітніх програм на офіційному сайті МДУ. Відомості про ОП оновлюються не пізніше ніж через 10 робочих днів після внесення змін.

4.5. Відповідний проєкт оприлюднюється на офіційному сайті МДУ з метою отримання зауважень та пропозицій зацікавлених сторін. Відповідальними за повноту й своєчасність розміщення інформації про ОП на сайті МДУ є гарант ОП та керівник групи забезпечення спеціальності.

4.6. Інформація про затверджені ОП на сайт МДУ вноситься відділом інформації та зав'язків з громадськістю, в ЄДЕБО – фахівцями з обслуговування ЄДЕБО навчального відділу на основі рішення Вченої ради МДУ.

4.7. Оголошення прийому здобувачів вищої освіти на ОП здійснюється за умови її затвердження Вченою радою МДУ.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ****ЗАТВЕРДЖЕНО**
Протокол засідання Вченої ради
Маріупольського державного
університету

№ _____

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА або ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА**«Назва ОП» (відповідно до спеціальності)****РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ** _____
(назва рівня вищої освіти)**СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ** _____
(назва ступеня вищої освіти)**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ** _____
(шифр та назва галузі знань)**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ** _____
(шифр та найменування спеціальності)**Спеціалізація (за необхідністю)** _____

Освітня програма вводиться в дію з _____ 20__ р.

Наказ про введення в дію

рішення Вченої ради МДУ від _____ 20__ р. № _____

Профіль освітньої програми

Профіль освітньо-професійної програми ступеня вищої освіти бакалавр Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 051 Економіка Назва ОПП: Міжнародна економіка Кваліфікація: Бакалавр з економіки Bachelor in Economics	
Тип диплому та обсяг програми	Диплом НРК бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, 3 роки 10 місяців
Вищий навчальний заклад	Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
Акредитаційна інституція	Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти
Період акредитації	Сертифікат про акредитацію Серія НД № 0585916, виданий 21 серпня 2017 р., дійсний до 01 липня 2025 р.
Рівень програми	FQ – ЕНЕА – перший цикл, QF-LLL – 6 рівень, НРК – 7 рівень.
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти
Мови викладання	Українська, російська, англійська
Термін дії ОПП	2025 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://mdu.in.ua/index/opp/0-298
а	Мета програми
	Підготовка кваліфікованих конкурентоспроможних фахівців економічного профілю, які демонструють сучасне економічне мислення, володіють іноземними мовами, здатні розв'язувати спеціалізовані складні задачі і практичні проблеми, що виникають у соціально-економічних системах (зокрема, у системі міжнародних економічних зв'язків на різних рівнях їх реалізації) та у діяльності економічних суб'єктів.
б	Характеристика програми
1	<i>Предметна область, напрям</i> Нормативна частина – 75%; варіативна частина – 25%.
2	<i>Фокус програми та спеціалізації</i> Загальна
3	<i>Орієнтація програми</i> Академічна, професійна

4	<i>Особливості та відмінності</i>	Освітня програма передбачає поглиблену іншомовну підготовку; крім основної іноземної мови передбачається вивчення другої іноземної мови (на вибір здобувачів вищої освіти). Формування практичних навичок у здобувачів вищої освіти забезпечується проходженням двох видів виробничої практики. При розробці освітньої програми та формуванні її освітніх компонентів враховано досвід провідних вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти щодо реалізації програм економічної освіти.
в	Працевлаштування та продовження освіти	
1	<i>Працевлаштування</i>	Бакалавр з економіки може обіймати такі посади: 1475.4 Менеджер (управитель) із зовнішньоекономічної діяльності; 2419.2 Консультант із зовнішньоекономічних питань; 2441.2 Економіст; 3415 Представник торговельний; 3439 Фахівець (зокрема, економічного відділу). Згідно з International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) випускник може обіймати такі посади: Economist; Business and Administration Associate Professionals.
2	<i>Продовження освіти</i>	Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
г	Стиль та методика навчання	
1	<i>Підходи до викладання та навчання</i>	Студентоцентроване та проблемно-орієнтоване навчання, що базується на застосуванні інноваційних підходів та інтерактивних освітніх технологій. Теоретичне навчання здійснюється на основі поєднання лекційних, семінарських (практичних) та лабораторних занять із самостійною роботою студента. Практична підготовка передбачає проходження двох видів виробничої практики.
2	<i>Методи оцінювання</i>	Формами підсумкового контролю є екзамени, заліки, а також диференційовані заліки, які проводяться для оцінювання якості виконання та захисту курсових робіт та звітів з практики. Проміжний та поточний контроль здійснюється у формі виконання модульних контрольних робіт; підготовки та захисту проектів, презентацій, реферативних досліджень; здійснення кейс-стаді тощо.
д	Програмні компетентності	
1	<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.
2	<i>Загальні</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. 2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

		<p>використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою. 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. 10. Здатність бути критичним і самокритичним. 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. 12. Навички міжособистісної взаємодії. <p style="text-align: center;">Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>
3	<i>Фахові</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами. 3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. 6. Розуміння закономірностей розвитку різних форм міжнародних економічних відносин, інтеграційних процесів, їх впливу на економічну діяльність суб'єктів господарювання. 7. Розуміння механізмів та інструментарію прийняття рішень у грошово-кредитній, валютній, розрахунково-платіжній та інвестиційній сферах на мікро- та макроекономічному рівнях. 8. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. 9. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів. 10. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин. 11. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

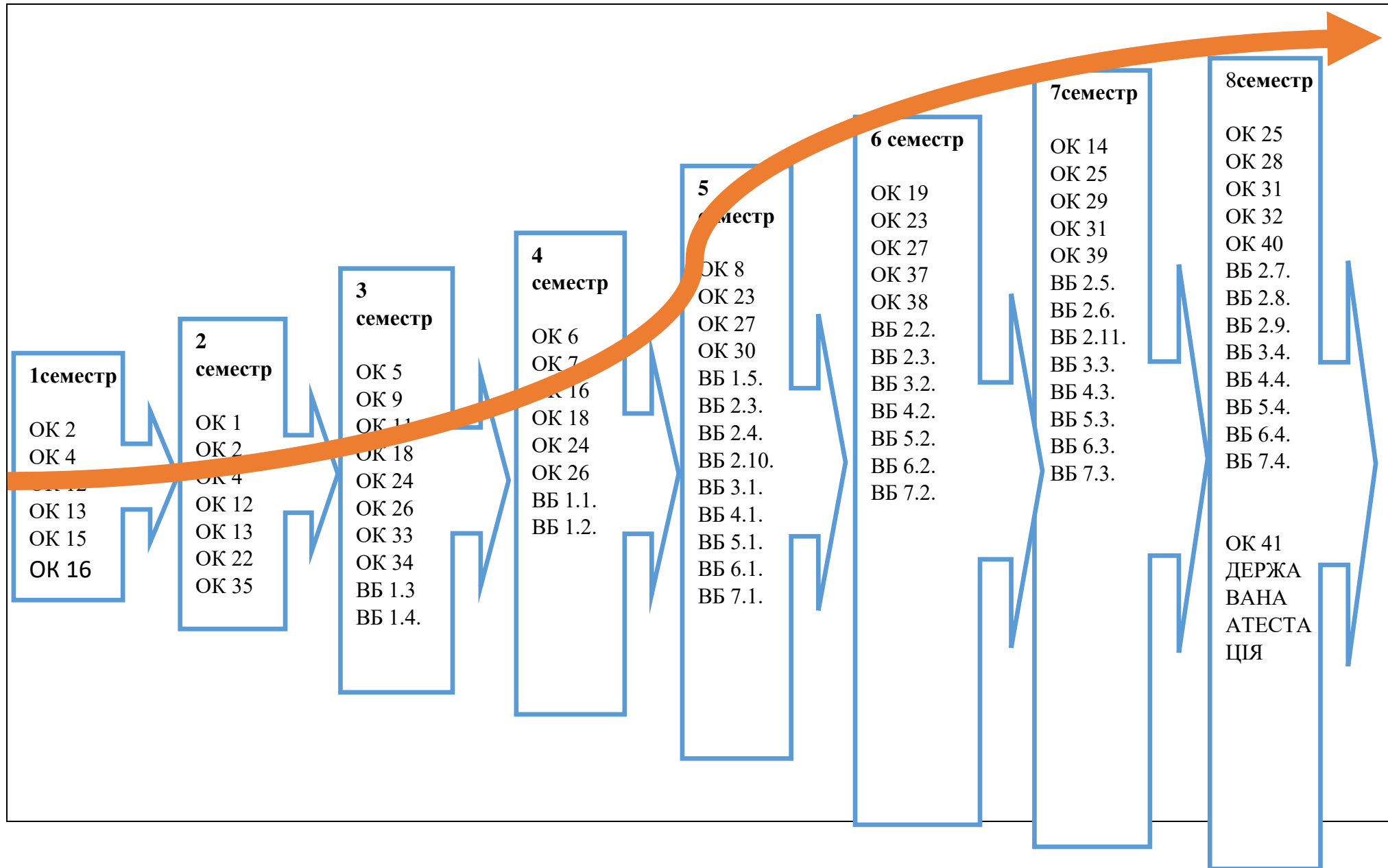
	<p>12. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p> <p>13. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>14. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>15. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.</p> <p>16. Здатність проводити міжнародні і внутрішні маркетингові дослідження; використовувати інструменти аналізу макро- і мікросередовища.</p> <p>17. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>
е	Програмні результати навчання
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу. 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. 3. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність. 4. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами. 5. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами та у невизначених умовах. 6. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення. 7. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей. 8. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. 9. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. 10. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). 11. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності. 12. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної

	<p>науки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. 14. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. 15. Демонструвати знання закономірностей та тенденцій розвитку різних форм міжнародних економічних відносин, інтеграційних процесів, особливостей їх впливу на економічну діяльність суб'єктів господарювання, у тому числі міжнародну. 16. Демонструвати знання механізмів та інструментарію прийняття рішень у грошово-кредитній, валютній, розрахунково-платіжній та інвестиційній сферах на мікро- та макроекономічному рівнях. 17. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності. 18. Вміти проводити міжнародні і внутрішні маркетингові дослідження; використовувати інструменти аналізу макро- і мікросередовища, здійснювати моніторинг основних конкурентів підприємства на внутрішньому та світовому ринку. 19. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. 20. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. 21. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. 22. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. 23. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. 24. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. 25. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. 26. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів. 27. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Група забезпечення спеціальності: 2 доктори економічних наук, професори, 2 кандидати економічних наук, доценти.</p> <p>Гарант ОПП: Марена Тетяна Василівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин МДУ.</p> <p>Всі науково-педагогічні працівники, залучені до викладання дисциплін професійної підготовки, є штатними співробітниками Маріупольського державного університету, мають наукові ступені та вчені звання і високі показники наукової, методичної та організаційної діяльності.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає</p>

	<p>потребі. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць в гуртожитку відповідає вимогам. Обладнано предметні аудиторії з регіональної економіки та міжнародної економіки, дві учбові лабораторії комп'ютерної техніки, а також навчальну лабораторію кафедри економіки та міжнародних економічних відносин. Доступ до Інтернет-мережі є відкритим.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Відділ «Економіка» наукової бібліотеки МДУ нараховує понад 11 тис. екземплярів наукової та навчальної літератури. Комплектування бібліотеки доповнюється за рахунок спеціальної періодики з питань економіки та міжнародних економічних відносин.</p> <p>З усіх дисциплін навчального плану підготовки бакалавра з економіки розроблено комплекси навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін. З дисциплін професійної підготовки викладачами розроблено дистанційні курси, які викладено на Навчальному порталі МДУ.</p>
Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>Порядок організації програм національної академічної мобільності для учасників освітнього процесу на території України визначаються Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті.</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Порядок організації програм міжнародної академічної мобільності для учасників освітнього процесу МДУ поза межами України та іноземних учасників освітнього процесу визначаються Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті.</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Умови вступу на освітню програму <u>іноземців та осіб без громадянства</u> висвітлено у Правилах прийому до МДУ.</p> <p>Іноземні здобувачі вищої освіти обов'язково вивчають дисципліну «Українська мова як іноземна».</p>

III Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Обмеження щодо форм навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр з економіки
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти «Бакалавр» Спеціальність 051 «Економіка» Освітня програма (Міжнародна економіка)
Опис предметної області	<p>Об'єкт вивчення та/або діяльності: закономірності функціонування та розвитку соціально-економічних систем, соціально-економічних процесів, їх моделювання, прогнозування та регулювання, мотивація і поведінка економічних суб'єктів.</p> <p>Цілі навчання: підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань предметної області.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, концепції, принципи економічних наук.</p> <p>Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, математичні та статистичні методи економічного аналізу, економіко-математичне моделювання, інформаційно-комунікаційні технології досліджень, розповсюдження та презентацій результатів досліджень.</p> <p>Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються у професійній діяльності.</p>
Фокус програми: загальна/спеціальна	
Орієнтація програми	Академічна та професійна орієнтація
Академічні права випускників	Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
Працевлаштування випускників (для регульованих професій - обов'язково)	Бакалавр з економіки може обіймати такі посади: 1475.4 Менеджер (управитель) із зовнішньоекономічної діяльності; 2419.2 Консультант із зовнішньоекономічних питань; 2441.2 Економіст; 3415 Представник торговельний; 3439 Фахівець (зокрема, економічного відділу). Згідно з International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) випускник може обіймати такі посади: Economist; Business and Administration Associate Professionals.

Опис нормативних навчальних дисциплін

Дисципліни циклу загальної підготовки

ОК 1. Українська мова (за професійним спрямуванням)

Мета вивчення курсу: підвищення рівня теоретичних знань та розвиток практичних навичок студентів щодо мовних умінь і навичок у професійній сфері; практичне опанування студентами умінь ділового мовлення на рівні, достатньому для професійної діяльності; формування комунікативної компетентності студентів.

Завдання курсу: підвищення загального рівня грамотності студентів; засвоєння основних відомостей про українську мову як багатоаспектну лінгвістичну систему; формування, розвиток та закріплення навичок та вмінь правильного використання усталених мовностилістичних засобів української мови; докладне вивчення зразків оформлення різних видів документів; формування вмінь культури мовлення у професійній діяльності.

Змістовні модулі:

1. Основи культури української мови.
2. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.
3. Усна форма спілкування як інструмент професійної діяльності.

Аркуш обліку змін

№ п/п	№ та зміст пункту, до якого вносяться зміни	Підстава внесення змін	Підпис гаранта ОП	Підпис керівника групи забезпечення

**Звіт про громадське обговорення
проєкту освітньої програми (зазначається назва, рівень, спеціальність)**

1. Інформація про громадське обговорення:

Зазначається, яким чином та у які терміни відбувалось громадське обговорення, надається інформація про осіб, які взяли участь в обговоренні.

Наприклад:

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Проєкт ОП було розміщено на офіційному веб-сайті Маріупольського державного університету (http://mdu.in.ua/publ/proekti_osvitno_profesijnikh_program/osvitno_profesijna_programa_zhurnal_istika_ta_socialna_komunikacija_os_bakalavr/2-1-0-160) з 01.09.2020.

Зауваження та пропозиції від громадськості приймалися до 14.09.2020 року у письмовому вигляді на електронну пошту m.zimina@mdu.in.ua.

За цей час надійшли повідомлення з пропозиціями та зауваженнями від 2-ох адресантів, а саме: Хоменко В., старшого наукового співробітника Київського регіонального центру НАПрНУ України та Невзорова В., кандидата юридичних наук.

Відповідно до п. 3.2.5. (або 3.5.1.10) Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті, що надійшли під час публічного громадського обговорення проєкту, проаналізовано та враховано.

2. Інформація про пропозиції, що надійшли Маріупольського державного університету, та рішення, прийняті за результатами обговорення:

Подається у вигляді Таблиці

Пропозиція	Рішення

Керівник робочої групи

(у разі започаткування нової ОП)

підпис

ПБ

Гарант ОП

(у разі модернізації)

підпис

ПБ